

Sygn. akt I C 653/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia (del.) Tadeusz Bulanda

Protokolant: Karolina Stańczuk

po rozpoznaniu w dniu 22 sierpnia 2019 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa B. B.

przeciwko (...) S.A. w W.

o ustalenie i zapłatę

I. zasądza od (...) S.A. w W. na rzecz B. B. kwotę 10 304,01 zł (dziesięć tysięcy trzysta cztery złote i jeden grosz) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres od dnia 5 września 2019 r. do dnia zapłaty;

II. ustala, że są bezskuteczne w stosunku do B. B. postanowienia umowy nr (...) o kredy hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawartej dnia 10 lipca 2007 r. przez B. B. z (...) S.A. (poprzednia nazwa (...) Bank S.A.), zawarte w § 7 ust. 1, § 11 ust. 4, § 13 ust. 6 i § 16 ust. 3 w zakresie, w jakim określają wysokość świadczenia stron umowy na podstawie kursu z tabeli kursowej banku;

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od B. B. na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 2717 zł (dwa tysiące siedemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu i nie obciąża powódki kosztami procesu w pozostałym zakresie.

Sygn. akt I C 653/17

UZASADNIENIE

W dniu 29 czerwca 2017 roku B. B. skierowała przeciwko (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. pozew, którym, po modyfikacji dokonanej pismem procesowym z 25 kwietnia 2019 roku, ostatecznie wniosła o:

1. ustalenie, że umowa kredytowa nr (...) z 10 lipca 2007 roku, zawarta przez powódkę z pozwanym, jest nieważna,
2. zasądzenie na jej rzecz od pozwanego kwoty 224 267,11 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 czerwca 2017 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu świadczenia nienależnego, uiszczonego na rzecz pozwanej na podstawie nieważnej umowy kredytu.

W razie nieuwzględnienia powyższych roszczeń powódka wniosła o:

1. ustalenie, że § 1 ust. 3, § 1 ust. 3A, § 3 ust. 3, § 7 ust. 1, § 11 ust. 4, § 13 ust. 6, § 16 ust. 3 umowy kredytowej nr (...) z 10 lipca 2007 roku są bezskuteczne wobec powódki,
2. zasądzenie na jej rzecz od pozwanego banku kwoty 75 901,47 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 czerwca 2017 roku do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnego świadczenia uiszczonego na rzecz pozwanej na skutek zawyżenia rat kredytu przez stosowanie bezskutecznych zapisów umownych.

Powódka wniosła także o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (pozew – k. 2-36v, pismo procesowe – k. 1037-1040).

(...) S.A. wniósł o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie od powódki na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany podniósł, że roszczenia objęte pozwem są bezzasadne, a z ostrożności podniósł zarzut przedawnienia roszczeń wymagalnych dawniej niż 3 lata przed skutecznym wniesieniem pozwu (odpowiedź na pozew – k. 171-191, odpowiedź na modyfikację powództwa – k. 1069-1072).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 22 czerwca 2007 roku B. B. złożyła do (...) Banku S.A. (obecna nazwa (...) S.A.) wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego „(...)” w wysokości 370 000 zł, w walucie CHF, z przeznaczeniem na zakup lokalu mieszkalnego z rynku wtórnego i refinansowanie poniesionych nakładów związanych z zakupem lokalu.

Pośrednik kredytowy zapoznał B. B. z warunkami udzielania kredytów złotówkowych i kredytów złotówkowych waloryzowanych walutą obcą, a także poinformował o ryzyku związanym z kredytem waloryzowanym walutą obcą, w szczególności o ewentualnych skutkach zmiany kursu waluty w postaci wzrostu comiesięcznej raty i całego zadłużenia.

W dniu 10 lipca 2007 roku B. B. zawarła z (...) S.A. w W. umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF.

Na mocy ww. umowy bank udzielił B. B. kredytu na finansowanie zakupu prawa odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. przy ul. (...) (328 000 zł), refinansowanie poniesionych nakładów (10 000 zł) oraz finansowanie opłat okołokredytowych (32 000 zł) w kwocie 370 000 zł, waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego (§ 1 ust. 1, 2, 3 umowy). Kredyt ma zostać spłacony w ciągu 360 miesięcy, tj. do 5 sierpnia 2038 roku (§ 1 ust. 4 umowy) w równych ratach kapitałowo-odsetkowych (§ 1 ust. 5 umowy).

Równowartość kwoty udzielonego kredytu (370 000 zł) została określona informacyjnie w CHF na podstawie kursu kupna CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia 2 lipca 2007 roku na kwotę 166 083,13 CHF (§ 1 ust. 3A).

Kredyt oprocentowano według zmiennej stopy procentowej, ustalonej jako stawka bazowa LIBOR 3M dla franka szwajcarskiego, powiększona o stałą marżę banku w wysokości 1 %. Oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym w dniu zawarcia umowy wynosiło 3,70% (§ 1 ust. 8 umowy, § 10 ust. 1 i 2 umowy).

B. B. zobowiązała się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w równych ratach kapitałowo-odsetkowych, w terminach i kwotach określonych w harmonogramie spłat sporządzonym w CHF (§ 1 ust. 5, § 11 ust. 1 umowy).

W umowie uzgodniono, że spłata kredytu nastąpi na podstawie nieodwołalnego, przez czas trwania umowy, zlecenia dokonywania przelewu z określonego rachunku bankowego (§ 6 ust. 1 umowy).

W § 11 ust. 4 umowy postanowiono, że raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50.

Postanowiono, że wcześniejsza spłata całości kredytu lub raty kapitałowo-odsetkowej, a także spłata przekraczająca wysokość raty powoduje, że kwota spłaty jest przeliczana po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A., obowiązującym na dzień i godzinę spłaty (§ 13 ust. 6 umowy).

W myśl § 16 ust. 3 umowy, z chwilą wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego/od dnia wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności (...) z tytułu umowy kredytowej, (...) dokonuje przeliczenia wierzytelności na złote po kursie sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego lub wytoczenia powództwa.

B. B. oświadczyła, że została dokładnie zapoznana z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptowała. Oświadczyła, że jest świadoma, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu (§ 29 ust. 1 umowy).

B. B. oświadczyła, że została dokładnie zapoznana z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytów obowiązujących w (...) oraz zasadami modyfikacji oprocentowania kredytu i w pełni je akceptowała (§ 29 ust. 2 umowy).

Strony postanowiły, że brakujący niski wkład własny zostanie objęty ubezpieczeniem udzielonym przez (...) S.A. (§ 3 ust. 3 umowy).

Kredyt został B. B. wypłacony w całości (umowa kredytu – k. 39-43, zaświadczenia – k. 154, odpis pełny z rejestru przedsiębiorców – k. 193-209v, oświadczenie – k. 216, wniosek o wypłatę transzy – k. 217, wniosek o udzielenie kredytu – k. 219-227, oświadczenie do ubezpieczenia niskiego wkładu – k. 229, regulamin – k. 231-235v, decyzje kredytowe – k. 237-239, 240-242, analiza wniosku – k. 244 i 245, wniosek o wypłatę transzy – k. 247, potwierdzenie uruchomienia kredytu – k. 248, potwierdzenie realizacji przelewu – k. 249, zaświadczenie o zatrudnieniu – k. 251, oświadczenie o rezygnacji z kredytu w innym banku – k. 253, dowód z przesłuchania powódki – k. 718-724).

(...) ustala tabele kursowe dla kredytów waloryzowanych walutą obcą każdego dnia przed otwarciem oddziałów banku na podstawie średnich notowań z rynku międzybankowego prezentowanych w serwisach internetowych R. i B. oraz dodaniu do średnich kursów połowy ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego (kurs sprzedaży) lub odjęciu od średnich kursów połowy ustalonego przez zarząd banku spreadu walutowego (kurs kupna).

Dokonując transakcji walutowych z klientami, związanymi z uruchomieniem i spłatą kredytu waloryzowanego walutą obcą, bank dokonuje równoległych transakcji na tynku międzybankowym („Tabela kursowa (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R. – 280-304v, zeznania świadka M. D. – k. 673-683).

Z dniem 1 lipca 2009 roku zmianie uległy postanowienia regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...), stanowiącego integralną część umowy kredytu. Zmiany polegały m.in. na wprowadzeniu do ww. regulaminu w rozdziale I definicji spreadu walutowego i tabeli kursowej oraz zasad i przesłanek wyznaczania kursów walutowych i spreadu, ujętych w tabelach kursowych banku.

W dniu 1 lipca 2009 roku bank umożliwił kredytobiorcom spłatę kredytu w walucie waloryzacji poprzez zawarcie aneksu (pisma okólne wraz z regulaminami – k. 255-264, 344-353v).

B. B. spłaca raty kapitałowo-odsetkowe w złotych polskich (elektroniczne zestawienie operacji – k. 142-152v). Od 31 lipca 2007 roku do 4 kwietnia 2017 roku B. B. zapłaciła 8 977,56 zł tytułem składki na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego (zaświadczenie – k. 159). Zgodnie z księgami banku, na dzień 6 kwietnia 2017 roku stan zadłużenia B. B. z tytułu umowy kredytu wynosił 118 432,10 CHF – tj. 475 694,37 zł (zaświadczenie – k. 141).

Pismem z 29 maja 2017 roku B. B., występując poprzez profesjonalnego pełnomocnika, wezwała (...) S.A. do:

a) zwrotu na jej rzecz kwoty 215 289,55 zł nienależnie pobranej przez bank, w związku z tym, że umowa kredytowa z 10 lipca 2007 roku (nr (...)) jest nieważna

lub:

b) do zwrotu na jej rzecz kwoty 66 923,91 zł tytułem nienależnie pobranych rat spłat kredytu w zawyżonej wysokości, w związku z tym, że umowa kredytowa zawiera nieuczciwe postanowienia umowne,

a także

c) zwrotu kwoty 8 977,56 zł tytułem nienależnie pobranej składki na ubezpieczenie niskiego wkładu.

– w terminie tygodniowym od dnia otrzymania wezwania.

Wezwanie doręczono 1 czerwca 2017 roku (wezwanie – k. 44-45, potwierdzenie nadania i potwierdzenie odbioru – k. 48-49).

Do dnia 5 marca 2017 roku różnica pomiędzy kwotą zapłaconą przez B. B. na rzecz (...) S.A. z tytułu umowy kredytu, a kwotą rat wyrażonych w CHF przy założeniu, że spłacane są w PLN po kursie średnim z tabeli NBP z dnia spłat rat a wypłacona kwota kredytu (370 000 zł) została w dniu wypłaty (31 lipca 2007 r.) przeliczona na CHF według kursu średniego z tabeli NBP z tego dnia (tj. według kursu 2,2950) wynosi 10 304,01 zł (opinia biegłego sądowego z zakresu bankowości i finansów R. D. – k. 947-952v).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wymienionych wyżej dokumentów, których wartość dowodowa nie była kwestionowana przez strony i także Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich waloru dowodowego.

Za wiarygodne i korespondujące z dowodami w postaci dokumentów sąd uznał zeznania świadka M. D..

Zeznania powódki Sąd uwzględnił w zakresie, w jakim znajdują potwierdzenie w dokumentach zebranych w aktach sprawy. Sąd nie dał wiary powódce w zakresie, w jakim zaprzeczała, że bank przedstawił jej ryzyko związane z wahaniami kursowymi CHF i oprocentowaniem, bowiem dokumenty świadczą o faktach przeciwnych, zaś od zawarcia umowy do złożenia zeznań przez powódkę upłynęło ok. 11 lat, co w świetle doświadczenia życiowego każe wnioskować, że powódka nie pamięta szczegółowo okoliczności zawarcia umowy.

Wysokość świadczenia nienależnego uiszczonego przez powódkę Sąd ustalił na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu bankowości i księgowości R. D.. Opinia biegłego została sporządzona rzetelnie, z wykorzystaniem wszelkich danych dostępnych w aktach sprawy, a także poparta rzeczową, logiczną i spójną argumentacją. Opinia zawiera wnioski, które są sformułowane w sposób przystępny i zrozumiały.

Sąd pominął materiał w postaci następujących opracowań i pism, w zakresie wyrażanych tam poglądów i opinii:

a) „Analiza prawna wybranych postanowień umownych stosowanych przez banki w umowach kredytów indeksowanych do waluty obcej lub denominowanych w walucie obcej zawieranych z konsumentami” – Raport Rzecznika (...) (k. 50-99),

b) Pism (...) Banków (...) (k. 266-274v i 409-410v),

c) „Tabeli kursowej (...) – metodyka oraz analiza porównawcza” autorstwa A. R. (k. 280-304v) – w zakresie szerszym, niż opis metodologii sporządzania przez bank własnej tabeli kursowej,

d) „Biała księga kredytów frankowych w Polsce” (płyta CD – k. 307 i k. 563-),

e) „Opinia prawna w sprawie konsekwencji uznania za niedozwolone postanowień umów kredytowych, przewidujących zastosowanie kursu kupna CHF z tabeli banku do przeliczania wypłaconego kredytobiorcy kapitału kredytu oraz kursu sprzedaży CHF z tabeli banku do przeliczenia dokonywanych przez kredytobiorcę spłat rat kredytu” autorstwa M. K.” (k. 309-311v),

f) kopia opinia w sprawie o sygn. akt I C 3744/15 (k. 313-320),

g) kopia opinia w sprawie o sygn. akt I C 1598/15 (k. 321-340),

h) „Ocena wpływu na sytuację sektora bankowego i polskiej gospodarki propozycji przewalutowania kredytów mieszkaniowych udzielonych w CHF na PLN według kursu z dnia udzielenia kredytu” Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (k. 356-364),

i) „Raport o sytuacji banków w 2010 r.” Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (k. 506-549),

j) „Prawna i ekonomiczna analiza klauzuli ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w umowach o kredyt hipoteczny Centrum Studiów (...) (k. 652-669),

k) (...) raport o kredytach mieszkaniowych i cenach transakcyjnych nieruchomości” (...) Banków (...) (k. 837-853v),

l) „Etyka, sprawiedliwość i racjonalność w dorobku nauki o finansach w latach 1918-2018 Szkoły Głównej Handlowej w W. (k. 873-887v),

m) „Informacja w zakresie skutków projektu ustawy o sposobach przywrócenia równości stron niektórych umów kredytu i umów pożyczki. Wpływ na instytucje kredytowe” Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego (k. 910-941v),

– bowiem przyjęcie tego materiału za podstawę ustaleń faktycznych stanowiłoby naruszenie art. 278 § 1 k.p.c.

Sąd pominął pozostałe dowody z dokumentów lub kopii dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, nie wskazanych powyżej, jako niemające istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie częściowo.

Powódka dochodziła ustalenia nieważności umowy kredytowej zawartej z pozwanym, a także zwrotu przez pozwanego świadczenia nienależnego, na podstawie nieważnej, zdaniem powódki, umowy o kredyt hipoteczny.

Ewentualnie wniosła o ustalenie, że § 1 ust. 3, § 1 ust. 3A, § 3 ust. 3, § 7 ust. 1, § 11 ust. 4, § 13 ust. 6, § 16 ust. 3 umowy kredytowej są bezskuteczne wobec powódki i w związku z tym zasądzenie na jej rzecz od pozwanego kwoty 75 901,47 złotych z odsetkami ustawowymi wskutek pobierania zawyżonych rat kredytu przez stosowanie bezskutecznych zapisów umownych.

Podstawę prawną żądań powódki stanowią art. 189 k.p.c., a także art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c.

W ocenie Sądu brak jest podstaw do uznania umowy kredytu hipotecznego zawartej przez strony niniejszego postępowania za nieważną (art. 58 k.c.). Nadto, mimo zasadnego zarzutu abuzywności klauzul umownych, prowadzących do przeliczenia kredytu i rat kredytu wg kursu CHF ustalanego przez bank, brak jest podstaw do uznania umowy za niezwartą.

Zgodnie z art. 58 § 1 i 2 k.c. czynność sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż w miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Umowa kredytu bankowego jest umową nazwaną uregulowaną w art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Zgodnie z art. 69 ust. 1 i 2 w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia przez powódkę umowy kredytowej, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty

kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Zawarta przez powódkę umowa kredytu zawiera elementy wskazane w art. 69 Prawa bankowego, w szczególności określa kwotę udzielonego kredytu (370 000 zł), cel kredytu (finansowanie zakupu prawa odrębnej własności lokalu mieszkalnego, refinansowanie poniesionych nakładów oraz finansowanie opłat okołokredytowych), sposób wypłaty i spłaty kredytu, wysokość oprocentowania, itd.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Poddanie wynikających z umowy kredytu świadczeń w PLN waloryzacji do CHF nie jest sprzeczne z typem umowy kredytu hipotecznego. W dacie zawarcia umowy kredytu obowiązywał art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogły zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Chodzi tu o miernik inny niż pieniądź, w którym zobowiązanie zostało wyrażone. Miernikiem tym może być także inna waluta (M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Art. 1-44911. Warszawa, 2016).

Umowa nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Powódka zdecydowała się na kredyt indeksowany oferowany przez pozwanego jako najkorzystniejszy w danej chwili produkt pod względem wysokości raty i oprocentowania. Bank zapewnił powódce możliwość zapoznania się z warunkami kredytu oraz ryzykiem z nim związanym, i to ostatecznie od B. B. zależało zawarcie umowy kredytowej tego rodzaju. Powódka oświadczyła, że jest świadoma ryzyka kursowego, związanego z możliwością wzrostu rat i całego zadłużenia (k. 42v i 216).

Powódka nie wykazała, iżby jej decyzja była efektem nielojalnego postępowania banku, a w szczególności, iżby pośrednik kredytowy lub przedstawiciel banku celowo skłonił powódkę do zaciągnięcia kredytu tego rodzaju przewidując nieuchronną i znaczną aprecjację CHF. W tych okolicznościach nie można przyjąć, iżby umowa kredytowa zawarta przez B. B. w dniu 10 lipca 2007 roku była wynikiem nielojalnego czy nieuczciwego postępowania banku.

Sąd nie znalazł również podstaw by uznać umowę za zawartą w celu obejścia ustawy, skoro umowa ta jest modyfikacją typu umowy kredytowej, dopuszczalnej w granicach swobody umów.

Podsumowując stwierdzić trzeba, że niezasadne jest żądanie ustalenia, że umowa kredytu jest nieważna.

W konsekwencji brak było podstaw do uwzględnienia roszczenia o zapłatę 224 267,11 zł, opartego na tezie, że umowa kredytu jest nieważna.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

W okolicznościach niniejszej sprawy istnieją podstawy do uznania, że postanowienia umowy kredytowej zawartej przez powódkę, w zakresie w jakim przewidują przeliczanie świadczeń pieniężnych wyrażonych w umowie według kursów ustalonych w tabeli sporządzanej przez pozwanego bank, kształtują prawa i obowiązki powódki – konsumenta – w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy, bowiem dla powódki nie zastrzeżono możliwości decydowania o sposobie ustalania kursu franka szwajcarskiego, zastrzegając takie uprawnienie jedynie na rzecz banku.

Postanowienia umowne odnoszące się do bankowej tabeli kursów dają bankowi możliwość uzyskania korzyści finansowych stanowiących dla kredytobiorcy dodatkowe koszty kredytu, których oszacowanie nie jest możliwe w dniu podpisania umowy. Czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumenta, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany CHF, tylko częściowo wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumenta. Kurs sprzedaży waluty obcej określony w tabeli kursowej banku zawiera bowiem także marżę kupna lub sprzedaży, która to wartość jest zależna wyłącznie od woli banku. W ocenie Sądu, taka regulacja stanowi naruszenie przez bank dobrych obyczajów, które nakazują, aby ponoszone przez konsumenta koszty związane z zawarciem umowy były możliwe do przewidzenia.

Powódka zawarła umowę 10 lipca 2007 roku na podstawie wzorca sporządzonego przez pozwaną bank, na którego treść nie miała wpływu. W tych okolicznościach klauzule przeliczeniowe nie wiążą powódki w zakresie odnoszącym się do bankowych tabeli kursów, lecz jest ona związana tymi klauzulami i umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 2 k.c.). Umowa ta może być wykonywana z pominięciem niedozwolonych części klauzul, bowiem zgodnie z art. 56 k.c. czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z zasad współzycia społecznego i z ustalonych zwyczajów. Podnieść też należy, że zgodnie z art. 354 § 1 i 2 k.c. dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu oraz zasadom współzycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje - także w sposób odpowiadający tym zwyczajom, i w taki sam sposób powinien współdziałać przy wykonaniu zobowiązania wierzyciel. Podnieść również należy, że zgodnie z art. 65 § 2 k.c. w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

Podstawą prawną roszczenia o ustalenie bezskuteczności określonych zapisów umownych jest art. 189 k.p.c., który pozwala na ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Przesłanką powództwa opartego na art. 189 k.p.c. jest interes prawny w żądaniu ustalenia. Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem interes prawny ujmowany jest jako obiektywna w świetle obowiązujących przepisów prawa, wywołana rzeczywistym naruszeniem albo zagrożeniem określonej sfery prawnej, potrzeba uzyskania konkretnej treści wyroku (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 1972 r., III CRN 607/71, OSNC 1973, nr 4, poz. 64 i z dnia 22 września 1999 r., I PKN 263/99, OSNAP 2000, nr 2, poz. 36 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2014 r., III CZP 121/13). Interes ten należy rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego prawa lub stosunku prawnego w celu ochrony przed grożącym naruszeniem sfery uprawnień powoda (por. orzeczn. Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1987 roku, III CRN 57/87, OSNPG 1987, nr 7, poz. 27).

Powódka ma interes w żądaniu ustalenia abuzywności określonych klauzul umownych, bowiem zawarta przez nią umowa ma charakter długoterminowy i powódka obowiązana jest jeszcze przez ok. 19 lat spłacać raty kredytu. Skoro istnieje stan niepewności co do tego czy powódkę wiążą określone postanowienia umowne i jaki mają one wpływ na wysokość przyszłych rat, to należy uznać, że powódka ma interes prawny w ustaleniu, czy jest związana określonymi postanowieniami umownymi.

Skoro powódka ma interes prawny warunkujący roszczenie o ustalenie oraz skoro, co wynika ze wcześniejszych rozważań abuzywne są te postanowienia umowne, które odwołują się do bankowej tabeli kursów, to należało ustalić, że powódka nie jest związana postanowieniami z § 7 ust. 1, § 11 ust. 4, § 13 ust. 6 i § 16 ust. 3 umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF, zawartej w dniu 10 lipca 2007 r. z (...) Bank S.A. (obecna nazwa (...) S.A.), w zakresie zastosowania kursu sprzedaży CHF z tabeli banku do ustalenia wysokości kredytu, spłaty kredytu, wcześniejszej spłaty kredytu i przeliczenia wierzytelności banku przy wytoczeniu powództwa o zapłatę wierzytelności banku z tytułu kredytu.

Bezpodstawny jest zarzut abuzywności klauzul zawartych w § 1 ust. 3 i 3A umowy. Jak to już zostało wcześniej wyjaśnione, w § 1 ust. 3 została zawarta klauzula, na mocy której świadczenia stron zostały poddane waloryzacji kursem CHF, która jest zgodna z przepisami obowiązującymi w dacie zawarcia umowy i obecnie. Co do klauzuli z § 1 ust. 3A podnieść trzeba, że zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. niedozwolonymi postanowieniami umownymi są takie, które

kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Klauzula z § 1 ust. 3A umowy nie określa praw i obowiązków kredytobiorcy, lecz ma charakter informacyjny, co wprost wynika z treści tej klauzuli. W tej sytuacji brak było podstaw do ustalenia, że ta klauzula jest abuzywna.

Wobec konieczności wyeliminowania z umowy omówionych wyżej klauzul abuzywnych, rozważyć należało, czy możliwe jest dalsze wykonywanie umowy kredytu z ich pominięciem, przy respektowaniu zgodnego zamiaru stron i celu umowy. W ocenie Sądu, na pytanie to w przypadku umów, których dotyczy niniejsza sprawa, należy udzielić odpowiedzi pozytywnej. Nie prowadzi to do zastępowania abuzywnych postanowień przepisami dyspozycyjnymi, zwyczajami lub zasadami współżycia społecznego, lecz do konieczności dokonania wykładni stosunku prawnego łączących strony przy założeniu, że strony umowy kredytu poddały świadczenia umowne waloryzacji kursem CHF, nie określając sposobu ustalania kursu wymiany tej waluty. Wobec przyjęcia, że nie uregulowano tej kwestii wprost w umowie, konieczne stało się ustalenie wartości świadczeń objętych umową, a więc świadczenia banku i kredytobiorcy, poprzez odniesienie ich do rynkowej wartości CHF.

Zgodnie z obowiązującym od 24 stycznia 2009 roku art. 358 § 1 i 2 k.c. jeżeli przedmiotem zobowiązania podlegającego wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia wyłącznie w walucie obcej. Wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna zastrzega inaczej.

Zanim przepis ten wszedł w życie, obowiązywał już art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe, zgodnie z którym jeżeli weksel wystawiono na walutę, która nie jest walutą miejsca płatności, sumę wekslową można zapłacić w walucie krajowej podług jej wartości w dniu płatności. Wartość waluty zagranicznej oznacza się podług zwyczajów miejsca płatności. W związku z tym, że art. 41 ust. 2 odnosi się do miejsca płatności, należy przyjąć, że właściwym kursem w Polsce będzie średni kurs waluty ustalany przez NBP (patrz: M. Czarnecki, L. Bagińska, Prawo wekslowe. Komentarz [w:] Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz. Wyd. 6, Warszawa 2013).

Przytoczone przepisy dotyczą wprost wykonania świadczenia wyrażonego w walucie obcej. W przypadku kredytu waloryzowanego wartością CHF świadczenia banku w postaci wypłaty kredytu i świadczenia kredytobiorcy w postaci spłaty kredytu wyrażone są w PLN i poddane waloryzacji CHF. Przepisy te są wyrazem wieloletniej praktyki obrotu pieniężnego, która przyjmuje jako najbardziej obiektywny miernik wartości waluty obcej kurs średni publikowany przez NBP. Za przyjęciem takiego miernika przemawia także okoliczność, że kurs średni NBP w istocie odzwierciedla kurs wymiany walut publikowany przez serwisy (...) (poprzednio pośrednio na podstawie kursów kupna i sprzedaży wybranych banków działających w Polsce, a obecnie wprost poprzez pozyskanie danych z ww. serwisów informacyjnych).

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzić należy, że po wyeliminowaniu z umowy kredytowej klauzul pozwalających bankowi na stosowanie własnych kursów kupna i sprzedaży CHF, a przy pozostawieniu ważnej klauzuli o podaniu kredytu waloryzacji podług wartości CHF, możliwe jest ustalenie zwaloryzowanej wartości świadczeń obu stron przy zastosowaniu rynkowej wartości CHF, której odpowiada kurs średni publikowany przez NBP lub zobiektywizowanego kursu rynkowego.

Powództwo zostało uwzględnione w zakresie żądania zapłaty przez pozwany bank na rzecz powódki kwoty 10 304,01 zł tytułem zwrotu świadczenia nienależnego odpowiadającego nadwyżce sumy rat zapłaconych w PLN przy zastosowaniu kursu CHF z tabeli banku, nad sumą rat płatnych w PLN przy zastosowaniu kursu średniego NBP. Kurs średni publikowany przez NBP nie jest zależny od woli którejkolwiek strony umowy kredytu. Przy zastosowaniu niezależnego od stron kursu rynkowego należało najpierw określić w CHF kwotę wypłaconego kredytu, a następnie wysokość rat kapitałowo-odsetkowych.

Zarzut przedawnienia z upływem okresu 3-letniego należało ocenić jako bezzasadny. Przedmiotem żądania było spełnienie świadczenia polegającego na zwrocie spełnionego ratalnie świadczenia nienależnego (art. 405 k.c. w

związku z art. 410 k.c.), a w tej sytuacji termin przedawnienia wynosi 10 lat [patrz: art. 118 k.c. w zw. z art. 5 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw z dnia 13 kwietnia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104)]. Bieg przedawnienia został przerwany wniesieniem pozwu w tej sprawie (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.), co nastąpiło przed upływem 10-letniego okresu liczonego od zapłaty przez powódkę pierwszej raty (5 września 2007 r.).

Bezpodstawne jest żądanie zapłaty kwoty 8 977,56 złotych tytułem zwrotu świadczenia nienależnego spełnionego na poczet ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Sąd nie znajduje podstaw, aby uznać postanowienie umowy kredytu z dnia 10 lipca 2007 roku dotyczącej (...) za sprzeczne z prawem lub niedozwolone. Zasady określone przez nadzór bankowy uprawniały pozwany bank do udzielenia kredytu do 80% wartości nieruchomości, przy zapewnieniu 20% finansowania przez kredytobiorcę. Powódka zamiast zapewnić na własny koszt wymagany wkład własny, zdecydowała się na ubezpieczenie, które stanowiło alternatywną formę spełnienia tego wymogu. Zawieranie umów ubezpieczenia dopuszczają przepisy prawa, w tym art. 805 i n. k.c., nie można zatem uznać postanowienia umowy kredytu, które kreuje ubezpieczenie (...), generalnie za sprzeczne z prawem. Nie znane są też Sądowi przepisy, które zakazywałyby poniesienia kosztu ubezpieczenia przez osobę, która nie jest beneficjentem ubezpieczenia. Przeciwnie, z przepisów art. 805 i n. k.c. wynika, że w umowach ubezpieczenia różne osoby mogą pełnić rolę ubezpieczającego (ponoszącego koszt ubezpieczenia) i ubezpieczonego (beneficjenta ubezpieczenia).

Nie przekonuje argument, mający wskazywać na abuzywność postanowienia dotyczącego (...), że powódka poniosła koszty ubezpieczenia, które nie zabezpiecza powódki, lecz pozwany bank również z następującej przyczyn. W świetle zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego zważyć trzeba, że wnosząc samodzielnie wkład własny, który stanowiłby zabezpieczenie interesu banku, powódka również musiałaby ponieść koszt jego uzyskania (np. zaciągając pożyczkę na ten cel, lub rezygnując ze środków, które mogłaby wykorzystać na inny cel). Nie można zatem uznać za racjonalny argument, że jest niedozwolonym postanowieniem umownym postanowienie obciążające powódkę kosztami pokrycia niskiego wkładu własnego tylko dlatego, że ma ono formę wydatku na składkę ubezpieczeniową, której wysokość powódka знаła (pierwsza składka) lub mogła ustalić (kolejne składki).

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w punktach I-III wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Powódka przegrała sprawę w zdecydowanej części (95%), jednakże Sąd uznał za sprawiedliwe obciążenie jej kosztami poniesionymi przez pozwanego jedynie w zakresie wynagrodzenia pełnomocnika (2 700 złotych) i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (17 złotych). Sąd podzielił argument powódki co do abuzywności pewnych postanowień umownych. Podnieść też trzeba, że nierówna jest pozycja stron, z których jedna jest konsumentem, a druga przedsiębiorcą o znacznej pozycji finansowej. Wskazać należy również, że pozwany bank prowadzi szereg podobnych spraw dotyczących zobowiązań indeksowanego kursem CHF, a zatem nakład pracy na dostosowanie stanowiska pozwanego do realiów konkretnej sprawy nie jest znaczny.